

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ТРАНСФОРМАЦІЯХ СТАНУ ЕКСПОЗИЦІЙНО-ВИСТАВКОВОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2014–2024 рр.

*Забродська М. А., аспірантка НАКККіМ, заступник директора музею
«Становлення української нації».*

*Науковий керівник: Гавеля О. М., кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри креативних культурних індустрій
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв*

Ключові слова: культура, національно-культурна ідентичність, експозиційно-виставковий простір, особистість, українське мистецтво.

Актуальність дослідження обумовлена впливом історичних подій (Революція гідності, російська агресія, війна) на формування національної ідентичності та експозиційно-виставкових практик в Україні. Звертаючись до художньої репрезентації концепту національно-культурної ідентичності в експозиційно-виставковому просторі України варто зазначити, що в умовах російсько-української війни дане питання набуває особливого значення. Дослідження феномену національно-культурної ідентичності в українському суспільстві дозволить визначити його вплив на трансформації стану експозиційно-виставкового простору України протягом 2014-2024 рр. та особливості його функціонування у період, коли митці стикнулися з революційними подіями, початком вторгнення і повномасштабним вторгненням росії на територію України.

Метою доповіді є аналіз функціонування феномену національно-культурної ідентичності в українському суспільстві та його впливу на зміни в експозиційно-виставковому просторі України в період 2014–2024 років. Методологія дослідження ґрунтується на системному, дефінітивному, джерелознавчому та компаративному аналізі. Наукова новизна полягає в осмисленні національно-культурної ідентичності як складного соціокультурного конструкта з аксіологічним, когнітивним, емоційно-чуттєвим та праксіологічним компонентами, що безпосередньо впливає на мистецьку репрезентацію.

Події 2014–2024 рр. зумовили створення значної кількості мистецьких виставок, які стали способом комунікації, рефлексії та збереження національної пам'яті. Виставкові проєкти стали інструментами культурного спротиву, підтримки національного духу й єдності українців.

Практична значущість: результати дослідження можуть бути використані для подальшої розробки культурної політики, спрямованої на збереження та утвердження національної ідентичності через мистецтво.

Експозиційна діяльність в умовах війни набула нового значення – вона стала майданчиком для культурного діалогу, терапевтичного переживання травми, візуалізації ідеї опору та гідності українського народу.

Серед знакових виставкових проєктів варто відзначити:

- Участь України у Венеціанському бієнале 2015 року з проєктом «Надія!», що символізував відкритість нової України до світу.

- Виставку «Абстрактний живопис України» у Центральному будинку художника в Києві, яка репрезентувала розмаїття стилів та технік сучасного українського мистецтва.

- Благодійні виставки, як-от проєкт О. Оснач у Херсоні, що поєднував мистецтво і волонтерство.

- Виставку «Україна – Розп'яття» у Національному музеї історії України у Другій світовій війні як глибокий мистецький жест осмислення сучасної трагедії.

Наприкінці 2018 року у Києві відбулась виставка плакатів харківського художника Н. Тітова, яка розповідає про шлях, котрий довелося пройти Україні за п'ять останніх років. Всі 25 робіт, представлених в експозиції, розповідали про війну, втрати та біль, але водночас показували, що українське суспільство змінилося. «З одного боку – це експеримент для нас: організація мистецької виставки. Але колекція робіт Нікити Тітова, створених під враженням подій у нашій країні, нагадують своєрідний репортаж про ці 5 років», – зазначив генеральний директор УНІАН «Укрінформ» О. Харченко. Генеральний директор Національного музею Революції гідності І. Пошивайло відмітив, що дана виставка – це розповідь про те, як ми всі подорослішали, про те, як ми всі зрозуміли, що майбутнє країни залежить від нас.

Значна роль культурних інституцій у період війни полягає в збереженні національної спадщини, адаптації до умов війни та впровадженні нових форматів комунікації з глядачем (онлайн-виставки, тимчасові експозиції у сховищах тощо). Попри втрати матеріальних цінностей і людських ресурсів, культурний простір України демонструє стійкість, інноваційність і прагнення до збереження національної ідентичності через мистецтво.

Список використаних джерел

1. Антипенко І. «Передати на фронт трохи тепла». *День*. 2015. 26 лютого.

2. Бердій Т. Формування національної ідентичності: український контекст. *Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць*. 2013. №5 (72). 966 с.

3. Білаш К. Попри все: українські виставки 2025 року. *LB.ua: офіційний сайт*. URL:https://lb.ua/culture/2025/01/31/657783_popri_vse_ukrainski_vistavki_2025.html (дата звернення 25.02.2025).

4 Виставочна художня панорама 2015 року (оглядова довідка за матеріалами преси, неопублікованими документами та Інтернету). Ред. Бурнашов І. Ю. 2016. Вип.2/4. 35 с.

5. Гірний О. Експозиційний простір у художніх музеях як місце комунікативних та дискурсивних контактів. *Українська академія мистецтва*. 2024. №35. С. 17-26.

6. Желанова В. В., Матвієнко О. В. Національно-культурна ідентичність особистості: сутність і структура. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 49. Т. 1. С. 17-20.

7. Миронова Т. В. Художні експозиційні практики: традиційність і сучасність. Проблеми існування сучасного мистецтва в експозиційних просторах. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Напрям: *Культурологія*. 2021. Вип. 37. С. 86-92.

8. Міллер І. У Києві на вокзалі відкрилася унікальна експозиція про війну в Україні. Главком: офіційний сайт. URL: <https://glavcom.ua/kyiv/news/u-kijevi-na-vokzali-vidkrilasja-ekspozitsija-pro-vijnu-v-ukrajini-foto-1046783.html> (дата звернення 28.02.2025).

9. «Надія!», Національний павільйон України на 56-й Міжнародній виставці мистецтв у Венеції. La Biennale di Venezia. *PinchukArtCentre: офіційний сайт*. URL: <http://pinchukartcentre.org/ua/biennale2015> (дата звернення 31.01.2025).

10. Поліщук Р. М. Формування національно-культурної ідентичності українського народу в процесі глобальних трансформацій українського суспільства. *Молодий вчений*. 2018. №1 (2). С. 617-621.

11. Протас К. Конфігурації пасіонарності в абстрактних метафорах сучасності. *Образотворче мистецтво*. 2015. № 1. С. 24–25.

12. Середа С. «Шлях свободи»: харківський художник показує, як змінилась Україна за 5 останніх років. Радіо Свобода : *офіційний сайт*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29661113.html> (дата звернення 01.02.2025).

13. Український павільйон на Венеціанській бієнале. *Демократ. Україна*. 2015. 6 березня.

14. Хашиєва Л. В. Множинна ідентичність: реалії глобалізованого суспільства. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. № 1. С. 276-283.

15. Чорна М. Створення музейних виставок. Серія перша: «Вчимося грати симфонії». *LB.ua: офіційний сайт*. URL: https://lb.ua/blog/milena_chorna/5622_50_stvorennya_muzeynih_vistavok_seriya.html (дата звернення 10.02.2025).

16. Яковець І. Музейна експозиція: основні поняття та методи побудови. *Вісник ХДАДМ*. 2011. № 1. С. 147–150.

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ФЕСТИВАЛЮ «ТЕРНОПІЛЬСЬКІ ТЕАТРАЛЬНІ ВЕЧОРИ. ДЕБЮТ»

*Дем'яненко С.М., аспірант кафедри організації театральної справи
Київський національний університет імені І. К. Карпенка-Карого*

У статті йдеться про заснування театрального фестивалю «Тернопільські театральні вечори. Дебют» та його організаційні аспекти. Розглянуто загальну спрямованість і функціонування цього фестивалю від його початку становлення до наших днів.